

Lesarabrev**Beinraknar forsagnir og trúvirði**

Virðið í öllum forsögnum og metingum kann staðfestast aftaná.

Tað ber væl til hjá fjolmiðlum at gera upp trúvirðið hjá politikarum, embætisfólku o.ö. Tað er bara ein spurningur um at hyggja eftir, hvussu ofta hesi hava havt rætt ella skeivt í sínum forsögnum og metingum. Hetta hevði verið ein sera biligur máti at bøtt um dygdina.

Vit fáa onga dygd uttan at leggja dent á trúvirði. Ein tjóð, ið ikki leggur dent á trúvirði, missir sjálv sítt egna trúvirði

Undirritaði hevur í fleiri ár sum búskaparligur »kommentator«, hættað sær at gjørt fleiri ítökiligar forsagnir um gongdina í Føroyum, og at almanna-kunngera hesar forsagnir. Eisini undan og aftan á lótingsvalið 7. juli í ár gjørdi undirritaði nakrar ítökiligar forsagnir.

Eitt tað mest áhugaverda við hesum forsögnum hevur verið, at undirritaði í næstan øllum førum hevur staðið í andstöðu til alla »landsins elitu«.

Hevur undirritaði havt eina ávísar forsøgn ella meting, so hevur »landsins elita« næstan uttan undantak havt bent øvuga meting ella forsøgn.

Í skrivandi stund finnst ikki dømi um skeiva almannakunngerðar forsøgn frá undirritaða

Eitt annað áhugavert við hesum mongu almanna-kunngerðar forsögnum hjá undirritaða hevur verið, at tær allar HIGARTIL HAVA VIST SEG AT VERA RÆTTAR! Higartil eru allar gingnar út!

Er tað nakar, sum kann ávísar, at ein almanna-kunngerð og ítökiligar forsøgn hjá undirritaða higartil ikki er gingin út, verður viðkomandi biðin um at gera vart við seg.

Samstundis hava forsagnirnar hjá landsins leiðandi politikarum og ráðgevu teirra (»landsins elitu«) næstan uttan undantak vist seg at vera skeivar!

Onnur hava eisini gjørt beinraknar forsagnir. T.d. ráðgevari nevnd forsætismálaráðsins. Men hesar forsagnir hava als ikki verið so ítökiligar forsagnir, sum forsagnirnar hjá undirritaða hava verið tað.

Eg skal í hesum greina-stubba royna at gera eitt stutt yvirlikt yvir mínar forsagnir, ið hava verið settar fram alment.

Yvirliktið er ikki fullgjiað. Fyri at stytta um yvirliktið, eru nógvar sera týðandi og beinraknar forsagnir lagdar burtúr.

1. Forsagnir gjørdar frammanundan 1988

Meðan undirritaði hevur buð í útloðum, hevur ikki verið møgulegt at fingið so gott innlikt í føroysk viðurskipti. Men longu miðskeiðis í sjevtíðarunum legði undirritaði eina forsøgn um gongdina í Føroyum fram fyri danska lektaran Ole Høeg.

Henda forsøgnin frá miðskeiðis í sjevtíðarunum var í stuttum, at í longdini fór tað at enda heilt galið í Føroyum, og at gongdin bara kundi rættast upp, við at danir ella aðrir tóku føroysku stýringina undir »umsiting«.

Henda forsøgnin gekk út í áttati- og nitiárunum.

2. Forsøgn um bankafallit longu í 1988

Aftan á 1988 buði undirritaði í Føroyum, og kundi her eftir við góðum innlikti fylgja við í gongdini.

Undirritaði hevur ongantíð havt stóðu sum føroyskur embætismaður. Tí hevur undirritaði ongantíð havt nakað at gera við fyrireiking av nøkrum politiskum máli, ella við ráðgeving í hesum sambandi.

Hinvegin var undirritaði í 1987 valdur sum í stýrið fyrri landsbankin av Niels Paula Danielsen, táverandi landsstýrisman. Sum limur í hesum stýri skuldi undirritaði vera ráðgevari í figgjarlógum.

Longu í august 1988 kundi undirritaði gera forsøgn um eitt komandi bankafallit. Nøvn vóru sett á viðkomandi bankar. Vegna stýri landsbankins hevði undirritaði fundir við Figgjareftirlitið í 1988 (m.a. Michael Holm, skrivstovu-stjóri).

Henda forsøgn frá august 1988 gekk orðarætt út í 1992 og 1993!

Longu í 1988 heitti undirritaði á stjórn og stýri landsbankins um at skipa fyri fóstum og regluligum sambandi við Figgjareftirlitið. Figgjareftirlitið vildi sera fegdi taka lut í slíkum sambandi. Men henda áheitan fekk onga undir tóku frá stjórn og stýri landsbankins.

Undirritaði mátti fleiri ferðir á fundum í stýri landsbankins seta fram áheitanir um at fáa sett í gildi dansku lógina um »innskjótaragaranti«. Hetta eydnaðist umsiðir.

Undirritaði visti tað ábyrgd, ikki at leggja fram hesa forsøgn um bankafallit í »óviðkomandi høpi«. »Óviðkomandi høpi« er harafturimóti ikki á fundum við landsins leiðandi politikarar og embætismenn (»landsins elitu«) ári 1988-92. Men har var ikki lurtad.

»Landsins elita« vildi ikki lurtad eftir undirritaða! Tí vóruð froyingar fullkomiliga ófyrirreikarar hin 6. oktober 1992! At geva Figgjareftirlitinum skyldina

er burturvið.

3. Forsøgn í 1988-89 um gjaldssteðg í kommunum

Tað finnst eingin samlað uppgjerd av figgjarstøðuni hjá landsins kommunum áðrenn 1987. Undirritaði buði í Føroyum frá 1988. Fyrsta uppgjerdin av figgjarstøðu kommunanna er fyrri árið 1987.

Longu í 1988-89 kundi undirritaði gera tað forsøgn, at gongdin í føroysku kommunum fór at enda við gjaldssteðgum. Henda forsøgn gekk út í 1993.

4. Forsagnir um almennu lángrunnarnar í 1989/90

Í 1989/90 kundi undirritaði í grein í Dimmalætting vísa á, at roknskapirnir hjá Húsálansgrunni, Menningargrunni og Íðnaðargrunni vóru uppsettir eftir óregluglimum prinsippum. Víst var á, at hetta og onnur víður-skifti gjørdur tað ivasamt, um hesir grunnar í 1989/90 yvirhøvur høvdu nakra eigin.

Hetta skiltu sera fá tá. Nú skilja øll hetta.

5. Forsagnir um uttanlandsskuld í bókini »Búskapur og politikkur«

Í bókini »Búskapur og politikkur«, ið undirritaði skrivaði í 1990 við hjálp frá Pól Nybo á Kletti, finnst fleiri grundgivarar og ítökiligar forsagnir um gongdina í Føroyum fram um aldar-skiftið. Higartil fram til 1995 hava forsagnirnar í hesi bók vist seg at vera fullkomiliga eftirfarandi.

Í hesi bók gjørdi undirritaði eina forsøgn um, at privata uttanlandsskuldin fór at gerast til almenna uttanlandsskuld í nitiárunum. Hetta er nú gingið út. Men hetta skiltu fá tá!

6. Forsagnir um figgjarkeppu landskassans í bókini »Búskapur og politikkur«

Í bókini »Búskapur og politikkur« frá 1990, kundi undirritaði gera tað forsøgn, at tað fór at vera mestsum vónleyst at fáa javnvág á landskassaroknskapin í nitiárunum. Eisini hetta gekk út. Men hetta skiltu fá tá – samanber optimistisku figgjarlógirnar, bundnu

uppsparingina o.m.a.

7. Grundgeving móti lögum í undirsjóvartunnli í 1990 og 1992

Í 1988 og seinni í 1992 var útrokning gjord av m.a. danskum serfrøðingum, hvørs niðurstøða var søgd at vera, at ein lögur í ein undirsjóvartunnli undir Vestmannasundi hevði verið sera lønandi.

Undirritaði avvísti slíkari niðurstøðu, bæði í bókini »Búskapur og politikkur« í 1990 og seinni í blaðgrein í 1992.

Sum figgjarstøðan hjá Føroyum var í áttatiárunum ella í byrjan av nitiárunum, kundi ein slík stór lögur í ikki-útlutningsfremjandi endamáli undir ongum umsteðum vera lønsom. Minst 25-50 ella kanska 100 ár skuldu ganga, áðrenn lögur hevði vunnid seg inn aftur. Tá peningur ikki var til neyðsynjarvørur, fór slík lögur ikki at verða framd.

Hetta sjónarmið hjá undirritaða var tá als ikki góðtikið av »landsins elitu«. Men undirritaði hevur fingið rætt í síni forsøgn.

8. Ávaring á vári 1992 ímóti, at landsstýrið lænti pening úr útloðum til bankarnar at læna út aftur til vinnulívið

Uttan at vilja lurtad eftir ávaringum um vandastøðu bankanna, arbeiddi landsstýrið og landsbankin á vári 1992 við eini ætlan um, at landsstýrið skuldi læna 1 mia. kr. í útloðum.

Við lóggávu og við sáttmála við landsbankin bant landsstýrið seg til at seta henda pening í landsbankin. Ætlanin var so, at landsbankin skuldi plasa peningin í føroysku bankarnar, soleiðis at bankarnir skuldu økja um síni útlán til vinnulívið í Føroyum. Hetta var á vári 1992!

Undirritaði var TANN EINASTI í stýri landsbankins, sum harðliga ávaraði ímóti hesi ætlan. Hvi undirritaði ávaraði, skuldi verið óneyðugt at greitt frá. Sjálvandi fekk undirritaði rætt í síni forsøgn.

Hendingin 6. oktober 1992 gjørdi hesa ætlan landsstýrisins og landsbankins ómøguliga.

9. Forsøgn um neyðugar upphæddir til bankarnar gjord í

oktober 1992

Stutt aftan á 6. oktober 1992 skrivaði undirritaði í grein í Dimmalætting, at danski staturin fór at verða noyddur at yvir-taka uttanlandsskuldina hjá heimastýrinum. Sama endurtók undirritaði í sjónvarpssendingini »45 ár av 1000«.

Føroyskir politikarar og ráðgevar teirra flentu at undirritaða, og avvístu hesi forsøgn.

Henda forsøgn mín byrjaði at ganga út longu á fundi millum landsstýrið og dansku stjórnina 28. mai 1993. Hin 28. mai 1993 kom hetta heilt óvantað á føroyskar politikarar og embætismenn! Seinasta avtalan millum landsstýrið og stjórnina frá 17. november 1994 staðfestir hesa »yvir-tøku« uppáttur tyðuligari.

Var lurtad eftir undirritaða, hevði landsstýrið sloppið við at »keypt kattið í sekkin«!

Henda forsøgn mín gekk til fulnað út í august-september 1993.

10. Forsøgn um MVG% í 1992

Í 1992 metti landsstýrismaðurin í figgjarlógum og landsstýringin, at nóg stór inntøka fekk til landskassan við einum MVG-prosenti upp á 17.

Á fundi í stýri landsbankins tölgaði í 1992 kundi undirritaði uttan nágreiniliga útrokning siga sama landsstýrisman, at undir 25% í MVG slapp hann ikki. Eisini henda forsøgn gekk út!

11. Forsøgn gjord í februar 1993 um yvir-tøku statsins av uttanlandsskuld landsstýrisins

Í februar 1993 skrivaði undirritaði í grein í Dimmalætting, at danski staturin fór at verða noyddur at yvir-taka uttanlandsskuldina hjá heimastýrinum. Sama endurtók undirritaði í sjónvarpssendingini »45 ár av 1000«.

Føroyskir politikarar og ráðgevar teirra flentu at undirritaða, og avvístu hesi forsøgn.

Henda forsøgn mín byrjaði at ganga út longu á fundi millum landsstýrið og dansku stjórnina 28. mai 1993. Hin 28. mai 1993 kom hetta heilt óvantað á føroyskar politikarar og embætismenn! Seinasta avtalan millum landsstýrið og stjórnina frá 17. november 1994 staðfestir hesa »yvir-tøku« uppáttur tyðuligari.

12. Forsøgnin um Fiskavirking undan lótingsvalinum 7. juli 1994

Undan lótingsvalinum 1994 gjørdi undirritaði saman við øðrum nakrar ítökiligar forsagnir. Her skal ein teirra verða nevnd.

M.a. søgdu vit, at Føroya Fiskavirking verri enn so kundi forrenna alla sína skuld, sjálvt aftan á saneringina, og at ein nýggj sanering fór at gerast neyðug innan ¼ ár. Annar møguleiki var húsagangur.

Hetta var sagt umleið eitt hálvt ár aftan á 1. sanering. At henda forsøgn longu kann sigast at verða gingin út, kann leiðslan í Fiskavirking nú vátta!

13. Meting um upprudding o.a. undan lótingsvalinum 7. juli 1994

Í valstríðnum vóru lögð

